

Atomkraft – modstand og et antikapitalistisk perspektiv

Kridter banen op

Atomkraft forsøges igen lanceret som bæredygtig og sikker energi og et svar på klimakrisen.¹

- Fornyset nationalt interesse (f.eks. Finland og Tyskland) og institutionel interesse (EU's energiplan a 2008).
- Atomindustrien, energi- og teknologifirmaer og politikere præsenterer officielt atomkraft som en overgangsteknologi med stærk sikkerhed, både i leverancer og på værkerne, og et grønt perspektiv.
- Historisk arv, affaldsproblemet og forsyning og forsyningsomkostninger forsøges maskeret med angreb på bæredygtige teknologier (primært vind), manipulerede cost-benefit analyser og udsagn om ”den nødvendige overgang” til bæredygtighed og ”nødvendigheden af forsyningssikkerhed”.

Økologiske konsekvenser

Udvinning og processering af uranholdigt malm: En giftig og dyr proces

- Udvinning:
  - Med eksplosiver og enorme mængder udgravningsmateriel: i enorme open-cast miner, eller ved sprængning og udgravning af skaktminer
  - Med kemikalier: indsprøjtning af bl.a. saltpetersyre, svovlsyre og ammoniak langs ”uransømmene”, samt brug af grundvand som transport af kemi og udvundet uran.
  - Fra havet, hvor man absorberer de minimale mængder uran (3 parts per billion) over langvarige processer.²
- Processering:
  - Der skal bruges 1000 tons uranholdigt malm for at producere 1 ton brændsel
  - Uranmalmen knuses til uniform partikelstørrelse og udvaskes derefter med kemikalier for at isolere det brugbare brændsel.³
- Affaldsproblemet
  - Ingen bevist holdbar opbevaring eller håndtering af atomaffald eksisterer, omend dette forsøges negligeret og prominente a-kraft lande lover en løsning lige rundt om hjørnet.
  - Eksisterende ”midlertidige depoter” (f.eks. Gorleben) indeholder titusindvis af tons affald.
  - Forsøg med genanvendelse har ikke leveret resultater, udover større mængder radioaktivt affald.⁴
- Fælles for alle dele af atomkraft er, at de kræver enorme mængder fossile brændsler og kemikalier. Atomkraft som ”co2 neutral energi” er baseret på uvidenskabelige studier, der ikke tilstrækkeligt medregner omkostningerne omkring udvindelse, processering og affald.
- Bygningen af atomkraftværker, fortsat eftersøgning af stadig sværere tilgængeligt uran og konstruktionen af tvivlsomme lagre er enormt tidskrævende og har lange udsigter.⁵

¹ <http://www.information.dk/93615>

² GEUS: Information og fakta om udvinning af uran i Grønland, 2010, s. 13 og Corporate Watch: Technofixes, 2008, s. 44

³ en.wikipedia.org/wiki/uranium

⁴ Rising Tide: Hoodwinked in the hothouse, s. 8 og Corporate Watch: Technofixes, 2008, s. 43

⁵ Rising Tide: Hoodwinked in the hothouse, s. 8

- De reelle co2 besparelser forsvindende små, samtidigt med at enorme mængder affald og kemikalier udledes eller deponeres i naturen med store økologiske konsekvenser.
- De politiske eliter bruger atomkraft som påskud for, at den vestlige kapitalisme, overforbrug og ressourceudnyttelse/tyveri, kan fortsætte på trods af klima- og biokrise.

Social og globaliseret slagside

- Tilvejebringelsen af brændsel foregår i en håndfuld lande (primært Kazakhstan, Canada og Australien), heraf mange i den globale syd⁶, hvis økonomi fastholdes i et afhængighedsforhold til store forbrugere, EU, Kina m.fl.
- Områder med udvinding, processering, elproduktion og affaldslagring er stærkt militariserede, der ofte placeres i socialt og økonomisk udsatte områder og således fortsætter og udvider den kapitalistiske udbytelse.⁷
- Atomkraftværkerne skaber primært et begrænset antal high-tech jobs, mens udvindingen af uranmalm og dermed de primære risici udføres af arbejdere, ofte under farlige og udbytende forhold.

Økonomiske og teknologiske problemer

- **Atomkraft som energiforsyning er ekstremt centralistiske megaprojekter.**⁸
  - Massive etableringsomkostninger for alle dele af processen koncentrerer magten over energiproduktionen i få enorme virksomheders hænder udenfor demokratisk kontrol.
  - Atomkraft finansieres i høj grad af enorme mængder offentlige midler. En direkte økonomisk foræring til virksomheder, der efterfølgende kan sælge strømmen tilbage til offentligheden og beholde profitten.
  - Centraliseringen ved atomkraft understøttes yderligere ved, at teknologien og forskningen heri er ekstremt dyr.
  - Den nye generation af atomkraftværker, der hyldes som langt sikrere og mere effektive end tidligere tiders, er i praksis uprøvet. Således bruges offentlige midler på at gøre ofte marginaliserede befolkningsgrupper til levende forsøgskaniner.
- **Leder fokus og midler væk fra reelt bæredygtige løsninger**
  - Investering i atomkraft er beregnet som otte gange mindre effektivt end simpel energieffektivisering til at mindske co2 udledningen.⁹
  - De komparativt begrænsede midler, der afsættes til forskning og realisering af bæredygtige energityper, allokeres i høj grad til atomindustrien og minimere således ressourcer til f.eks vind- og solenergi.
- Atomkraftværker kræver enorme vandmængder, hvorfor de bygges tæt ved havet og således er ekstra udsatte for effekter af klimaforandringerne, såsom oversvømmelse. Endvidere ligger adskillige foreslåede og eksisterende affaldslagre også i denne farezone.¹⁰

Magt og (u)demokratisk styring / Energi som den nye geopolitik

⁶ GEUS: Information og fakta om udvinding af uran i Grønland, 2010, tabel s. 14

⁷ GEUS: Information og fakta om udvinding af uran i Grønland, 2010, tabel s. 14

⁸ Corporate Watch: Technofixes, 2008, s. 45

⁹ John Vidal, 'Nuclear Plants Bloom', The Guardian, 12 August 2004

¹⁰ Greenpeace, 'Submissions to Environment Agency, Comments on Environment Agency's Assessment Documents on Drigg', September 2005

- **Omkostningen ved alle facetter af atomkraft centraliserer reelt kontrollen hos en forsvindende lille økonomisk elite, hvis kontrol over energiforsyningen m.v. således styrkes.**
  - Atomkraft er adskillige skridt tilbage i kampen for demokratisering og demokratisk kontrol over samfundets energiproduktion. I stil med Gazproms enorme magt indenfor gaslevering vil dette på sigt skabe en håndfuld uendeligt magtfulde private virksomheder, der kontrollerer befolkningens energiforsyning rigtigt.
- **Forsyningsikkerhed og fortsat kapitalistisk ekspansion sker på bekostning af befolkningen.**
  - Kazakhstan, største leverandør af uran, er således et de facto diktatur med en frygtelig historie for forfølgelse og undertrykkelse af dets befolkning. Regimet har gode forbindelser til økonomiske og politiske eliter i Vesten.¹¹
  - Med stigende efterspørgsel efter uran og en acceleration af Vestens ønske om energiafhængighed fra bl.a. Mellemøsten vil Vesten i stadig stigende grad alliere sig med og holde hånden over udemokratiske regimer og økonomisk strukturer.
- **Modstand og repression i EU.¹²**
  - Placeringen af affaldsdepoter er blevet mødt med stor folkelig modstand og deraf følgende statslig repression. Således er Castor transporterne årligt blandt de største politioperationer i Europa.
  - Bygningen af nye depoter i bl.a. Sverige og England er strandet på den lokale modstand, hvorfor et øget energifokus på atomkraft vil medføre yderligere indskrænkning af demokratiske strukturer, tvungne placeringer og yderligere magtoverførsel til private virksomheder.
  - Lovgivning, der passer/dikteres af energiindustrien, og om nødvendigt undtagelser til denne, er allerede vidt i Europa, og med de formentligt største uudnyttede uranressourcer i verden placeret i Sverige og Finland vil de brutale udvindingsmetoder og følgevirkninger (ødelæggelser og protester) også blive et internt europæisk anliggende.
- **Energi: Den nye geopolitik?**
  - Politiske eliter i Vesten promoverer atomkraft, både som ”genvej” i klimakrisen og som middel til forsyningsikkerhed udenom Mellemøsten. Således er de tidligere Sovjetrepublikker syd for Rusland mere og mere i spil til forsyningsledninger og som råstofleverandører til EU og Rusland.
  - Geopolitiske stridigheder vil tiltage ved en styrkelse af atomkraften, da den centraliserer energiproduktionen og forfordeler store økonomiske magter. Det øger små- og mellemstore staters afhængighed af regionale magtcentre, som EU, Kina og Rusland.
  - Atomkraft har det sørgelige potentiale at kickstarte en ny ”guld/olie-feber” og dermed følge i fodsporene på oliefirmaer og statsmagters omfattende angreb på den globale befolkning (i stil med Shells eventyr i Nigeria og Sydafrika), sanktioneret af ”nødvendighed”.

¹¹ en.wikipedia.org/wiki/Kazakhstan

¹² Organisationen til Oplysning om Atomkraft, Danmark, WISE (World Information Service on Energy), internationalt anti-atomkraft netværk, modstand mod Castor transporterne (<https://www.x-tausendmalquer.de/> og www.castor-schottern.org) m.fl.